

Cleachdadh frèam-obrach HGIOCLD4 ann an Seachdain na Gàidhlig 2023

Cùl-fhiosrachadh

Mar bhuidheann poblach, feumaidh an t-ùghdarras ionadail, Comhairle Mhoireibh, Plana Gàidhlig a chur air adhart. Tha dreachd aig Bòrd na Gàidhlig an-dràsta. Aig an àm seo, chan eil buidseat ainmichte airson na Gàidhlig taobh a-staigh Comhairle Mhoireibh. Mar sin, nuair a nochd tairgse de thabhartas airson Seachdain na Gàidhlig, leum sinn air a' chothrom.

“Tha Seachdain na Gàidhlig a’ ceangal dhaoine de gach seòrsa air feadh an t-saoghail gus Gàidhlig a bhrosnachadh, a chleachdadh agus ionnsachadh; tro lionra co-òrdanaichte de ghnìomhachdan a bhios a’ tachairt air feadh na h-Alba agus gu h-eadar-nàiseanta, eadar 20 is 26 Gearran 2023.” B’ e an cuspair coitcheann “A’ tighinn còmhla.”

Bha fios againn bhon Sgrùdadh Sgilean Gàidhlig air an raon de ghnìomhachdan anns an robh ùidh aig daoine. Mar chom-pàirteachas, bha sinn dealasach airson rud sam bith a bhrosnachadh gus ùidh sa chànan, cultar agus dualchas a neartachadh. B’ e a’ mhìann a bu mhotha a bh’ againn neach-oideachaidh cruthachail Gàidhlig a lorg do luchd-tòiseachaidh, neach a bhiodh a’ coinneachadh ri feumalachdan dhaoine a bha a’ leantainn nam prògraman ‘Duolingo’ no ‘SpeakGaelic’.

Chaidh tagradh a chur a-steach bho chom-pàirteachas eadar Buidheann Ghàidhlig Mhoireibh, Bun-sgoil Dallas, UHI Moireibh agus CLD, stèidhichte air na dh’obraich gu math an-uiridh. Gu fortanach, fhuair sinn tabhartas 100% luach £500. Leis gun robh com-pàirteachas aig cridhe lìbhrigeadh agus goireasachadh na seachdaine, bha e iomchaidh gun do choimhead sinn air QI 3.2 Obair com-pàirteachais gus am plana a mheasadh.

Na seiseanan agus builean:

- **Cofaidh agus Craic 20^{mh} Gearran 2023**

Bha 15 daoine an làthair aig an t-seisean agus ag iomlaid bheachdan ann an Leabharlann Eilginn. Nam measg bha ceithir Comhairlichean Comhairle Mhoireibh agus buill de Bhuidheann Ghàidhlig Mhoireibh. Bha cothrom aig com-pàirtichean sùil a thoirt air a’ chruinneachadh de leabhraichean Gàidhlig a tha rim faighinn air iasad tro Sheirbheis nan Leabharlannan. Bha stuthan *Cleachdi*, na leabhran ‘LearnGaelic’ agus dreachd Phlana Gàidhlig Mhoireibh uile rim faotainn. Dh’fhaodadh daoine an toirt air falbh leotha. Is e a’ bhuil gum bi seisean ann gach mìos airson daoine a thighinn còmhla agus an cànan a chleachdadh, agus tha daoine ùra ann airson a dhol an sàs ann an clas luchd-tòiseachaidh agus cuideigin a dh’fhaodadh a bhith na fhurastaiche. Seo beagan fios a fhuair sinn:
“B’ fheàrr leam nan robh seo air a h-uile seachdain gus an urrainn dhomh mo chuid Gàidhlig a chleachdadh.”

“Bha e drùidhteach a bhith a’ faicinn doimhneachd an eòlais agus an dealas (dha-rìribh, bha sin brosnachail) a bh’ aig na daoine san t-seòmar; chan ann dìreach mu bhith ag ionnsachadh na Gàidhlig a tha seo (agus tha mi a’ coimhead air adhart ri bhith a’ dèanamh sin) ach dealas iomairt, cha mhòr, airson dèanamh cinnteach nach bàsaich ar cultar.”

“Chan e tric a bheilear ag aithneachadh na Gàidhlig mar raon de neo-ionannachd ann am Moireibh, ach ’s e sin a th’ ann. Tha mi airson gum bi cothrom aig mo phàiste air cothroman tro mheadhan na Gàidhlig.”

- **Bun-sgoil Dallas**

Mar thoradh air fios ga chur gu Ceannardan-sgoile mun Phlana Ghàidhlig, nochd aon Bhun-sgoil ùidh ann a bhith a’ toirt bheachdan air adhart. Chaidh coinneamh a chumail eadar an Ceannard, tidsear Gàidhlig air a dhreuchd a leigeil dheth agus oifigear CLD airson plana a thoirt air adhart. Mar phàirt de cho-theacs ionnsachaidh nas fharsainge air Cànanan na h-Alba, dh’ionnsaich sgoilearan Bun-sgoil Dallas mu chànan agus cultar taobh a-staigh. Thairis air còig seachdainean thug neach-teagaisg bhon Fhèis taic do ionnsachadh mu cheòl traidiseanta tro sheinn òrain is ionnsramaidean le gach pàiste a’ faighinn eòlas air an fhìdeag agus a’ bhogsa-ciùil. Thug tidsear tro mheadhan na Gàidhlig à Inbhir Nis, a tha air a dhreuchd a leigeil dheth, taic don sgoil, a’ libhrigeadh facal toisich mun Ghàidhlig, a’ teagasg bheannachdan, àireamhan agus òrain don chloinn. Chruthaich na sgoilearan bhidio ghoirid airson Gàidhlig ann am Moireibh a bhrosnachadh anns an robh sgeidse ann an Gàidhlig, ceangailte ri tobhta a’ chaisteil ionadail, a chaidh fhilmeadh agus a roinn air duilleag Facebook is Twitter na sgoile agus air iris an Fhoghlaim.

[Dallas Gaelic v1.mp4](#)

vimeo.com

Beachdan Facebook:

- *Sgoinneil! Sgoinneil.*
- *Is toil leam seo, cha robh seo againn ann am Bun-sgoil Dallas ann an 1950. ’S math a rinn na h-uile.*
- *Obair air leth! Cho inntinneach agus abair seinn bhrèagha. ’S math a rinn sibh uile.*
- *Bha e cho math a bhith faicinn cho luath ’s a bha iad air a’ Ghàidhlig a thogail.*
- *’S glè mhath a rinn sibh. Dhèanadh iad còisir sgoinneil. Buidheann chloinne cho sgoinneil ann an sgoil sgoinneil.*

- *Abair sgoinneil bhidio! Is toil leam e.*

A bharrachd air an fhilm, chruthaich sgoilearan cuideachd prògram rèidio a' comharrachadh cànanan na h-Alba, a' gabhail a-steach an ionnsachaidh mu Albais, Doric agus Gàidhlig. Leugh a' chlann an Gruffalo ann an Albais, sheinn iad òran Gàidhlig no dhà agus roinn iad an ionnsachadh agus na smuaintean aca mun chànan airson prògram air Rèidio Coimhearsnachd Baile Chè, a chaidh a chraoladh tro sheachdain na Gàidhlig:

<https://www.mixcloud.com/KCR1077/top-of-the-class-with-dallas-primary-school-20-february-2023/>

'S e toradh ris nach robh dùil gu bheil an Ceannard air a h-ainm a chur ri Cùrsa Gàidhlig Sabhal Mòr Ostaig le Oifigear CLD aig Comhairle Mhoireibh.

- **Moireibh agus a' Ghàidhlig le Iain Mac an Tàilleir Dimàirt 21^{mh} Gearran 2023, 7-8:30f**

Bha 34 daoine an làthair aig taisbeanadh air-loidhne air “Moireibh agus a' Ghàidhlig” le Iain Mac an Tàilleir a bha a' toirt dùbhlann làidir agus a' toirt fianais do dhuine sam bith a tha den bheachd nach robh Gàidhlig ann am Moireibh riamh agus nach eil i na cùis-ùidh. Bha tidsear, a tha a-nis a' fuireach ann an Ottawa ach aig a bheil freumhan teaghlach ann am Moireibh, gar suirghe le Banais Mhàiri air an fhlàt fhad 's a bha daoine an làthair aig a' choinneimh. Bha feadhainn de na com-pàirtichean air a bhith an làthair aig seiseanan roimhe; bha luchd-còmhnaidh Mhoireibh eile ann a bha ùr agus a tha air an ainmean a chur ri iomairtean san àm ri teachd.

Fios air ais:

“B' e òraid air leth inntinneach a bha seo, le neach air leth fiosrachail.”

“Carson nach eil am fiosrachadh seo, a' buntainn ri eachdraidh agus cruinn-eòlas a bharrachd air cànan is cultar, air a theagasg ann an Sgoiltean Mhoireibh?”

“S e pìos de ar n-eachdraidh ionadail a tha air a dhearmad a tha seo... agus feumaidh mothachadh dha sin tachairt.”

- **Luchd-glèidhidh Phlanaichean Gàidhlig “A' co-bhualadh a chèile”**

Thàinig 15 daoine dhan t-seisean aig UHI Moireibh, agus b' iad na Com-pàirtichean: Àrainneachd Eachdraidheil Alba; Coilltearachd na h-Alba; Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean; UHI Moireibh; UHI Inbhir Nis Foghlam Alba (Luchd-sgrùdaidh agus luchd-stiùiridh na Gàidhlig); Leasachadh Sgilean na h-Alba; VisitScotland; Fire Scotland; Fèis Mhoireibh; Bòrd na Gàidhlig; agus Ceannard Seirbheis Foghlaim Coimhearsnachd is Ghoireasan aig Comhairle Mhoireibh.

Thòisich an seisean le taisbeanadh goirid ro-chlàraichte bho Ruairidh MacIlleathain air “Moireibh agus Ainmean-àite Gàidhlig” gus an suidheachadh a chur air dòigh.

A' leantainn air seo, bhathar a' cur an aithne a chèile agus chaidh fiosrachadh a cho-roinn mu inbhe phlanaichean agus cothroman airson obair com-pàirteachais.

Chaidh am film bho Bhun-sgoil Dallas a shealltainn sa bheàrn gus cuideam a chur air na gabhas coileanadh nuair a thèid ceanglaichean a dhèanamh. Chaidh dà chothrom a thabhann airson buaidh a thoirt air susbaint san àm ri teachd:

1. Leasachadh Duais Tosgairean Gàidhlig gus ionnsachadh na Gàidhlig, eachdraidh agus cultar a bhrosnachadh;
2. Lorg didseatach air “Moireibh agus a’ Ghàidhlig” gu bhith air a leasachadh, nì a dh’fhaodadh a h-uile com-pàirtiche a chleachdadh, ach gu sònraichte sgoiltean Mhoireibh. Tha Iain Mac an Tàilleir gu coibhneil air pàipear a sgrìobhadh a thèid a chleachdadh gus taic a thoirt do leasachadh na Gàidhlig ann am Moireibh.

“B’ e coinneamh inntinneach a bha seo le fòcas, nach deach a dhèanamh roimhe, le tòrr ceannach a-steach.”

Bithear a’ dèanamh tuilleadh leasachaidh air na beachdan mar fhòcas airson coinneamhan agus tagraidhean maoineachaidh san àm ri teachd. Bithear a’ dèanamh cunntas air Pròiseact Dallas airson cho-obraichean Foghlaim cuideachd.

- **Rèidio Coimhearsnachd Baile Chè**

Dh’aontaich Iain Mac an Tàilleir gu coibhneil ri prògram eile stèidhichte air ainmean-àite Gàidhlig ann am Moireibh. Bhruidhinn e cuideachd air mar a bha e na sgoilear ann am Moireibh nuair nach d’ fhuair e fhèin agus deannan de a cho-aoisean cothrom air Gàidhlig ionnsachadh san Àrd-sgoil. Chaidh seo a chraoladh dà uair air 27^{mh} agus 28^{mh} Màrt.

<https://www.mixcloud.com/KCR1077/seachdain-na-g%C3%A0idhlig-world-gaelic-week-27-february-2023/>

Taghadh de chomharran càileachd agus ceistean dùbhlain

Dè cho math ’s a bha sinn ag obair mar chom-pàirteachas? Comharra 3.2 MATH!

Dh’obraich a’ bhuidheann gu cruaidh gus na goireasan againn a mheudachadh airson an t-seachdain adhartachadh. Cha do dh’fhoillsich na meadhanan ionadail am fios-naidheachd againn, ge-tà, rud a bha na bhriseadh-dùil agus mar sin bha sinn an urra ri meadhanan sòisealta agus puist-d. Leudaicheadh am buidseat le tairgsean de dh’ionadan, sgilean, eòlas IT agus biadhachd. Bha deagh rùn dhaoine gu bhith a’ faicinn gnìomhachd a’ tachairt agus a’ toirt dùbhlain do dh’eòlas mu eachdraidh Mhoireibh iongantach, agus thug e spionnadh don bhuidheann. Chaidh mòran adhartais a dhèanamh stèidhichte air còmhraidhean cabhagach air an fòn agus puist-d gus a h-uile càil a tharraing còmhla. Bha an dìleab bho bhith a’ tighinn còmhla mar phrìomh chuspair, le fios gun do thòisich sinn bho bhunait ìosal agus mar sin tha e bunaiteach a bhith a’ togail stòras de ghoireasan. Tha fiosrachadh eachdraidheil Mhoireibh againn a-nis gus na cothroman com-pàirteachais againn a leasachadh, le taing do phoit bheag de mhaoineachadh agus de dhaoine dealasach. Bheir measadh eile tro Survey Monkey, a chuirear gu na 92 com-pàirtichean aithnichte, tuilleadh fianais a’ gabhail a-steach ceist mu chom-pàirtichean/luchd-iomairt ùra a dh’fhaodadh a bhith ann. Tha beachdan airson 2024 air tòiseachadh mar-thà a’ sruthadh, agus mar sin tha Seachdain na Gàidhlig gu daingean air a’ mhìosachan airson pàrtearan agus com-pàirtichean.

Beachd a thàinig bho neach-labhairt dùthchasach: “*Tha e fìor dhrùidhteach na tha sibh air a’ phrògram airson na Gàidhlig! Mealaibh ur naidheachd.... sgioba!*”

(“Tha e fìor dhrùidhteach na tha sibh air a’ phrògram airson na Gàidhlig! Mealaibh ur naidheachd.... sgioba!”)

Airson barrachd fiosrachaidh:

Karen J. Delaney
Oifigear Com-pàirteachais Ro-innleachdail & Poileasaidh,
Sgioba Coimhearsnachd CLD
Comhairle Mhoireibh
Fòn 07800 670 692

